

FOIA BELETRISTICA.

Ese de două ori într'o luna, adeca în 1 și 15 după c. v. în formatu de o còla și jumetate. — Atâtu manuscriptele, câtu și banii de prenumeratiune sê se adreseze la redaptiune, localulu acestei-a : **Strat'a postei vechie nr. 1. etagiulu 1. nr. 96.**

Pretulu de prenumeratiune pentru provinciile austriace : **la anu 5 fl. la 1/2 de anu 2 fl. 50 cr.**; pentru Romania și strainetate **la anu 7 fl., la 1/2 de anu 3 fl. 50 cr. v. a.** — Prenumeratiune la trei lune nu se primesce. — Manuscriptele nepublicate se ardu.

Anulu II. 1864.

Nr. 3.

Pest'a 113. Fauru.

Buchetu de suvenire.

Departe sum de tine copila 'ncantatóre,
Copila angerésca, ce nu te potu uitá !
Departe, unde ceriulu norosu și fara sóre,
A vrutu de langa tine în gele-a m'aruncá.

Dar' totu nu uitu eu in sa schintéo'a cea dieésca,
Ce licureà odata în ochii tei ceresci,
Candu me priviai cu zimbetu de inima fratiésca,
Și me lasai a crede câ : scii sê me iubesci.

Candu 'mi diceai cu dulce „iubirea nóstra frate !
„Nu este altu-ce 'n lume, decâtu ce totu dorimu,
„Decâtu o gradinitia, cu róse rourate,
„De ceriulu primaverei sub care vietuimu.

„Decâtu o dumbravióra ca visulu de frumósa,
„In carea sbóra veselu o pasere de maiu,
„Și înca insotíta de-o alt'a multu voiósa,
„Ce salta 'n desfatate, ca sufletulu în raiu.

„Și-aceste paseri frate ! suntu spiritele nóstre,
„Ce-si afla nutrementulu în dulcele amoru,
„Pre care voi adese d'în inimele vóstre,
„Lu face-ti ca sê sbóre la sinulu fára doru.

„Cum n'ati sci fratióre ! câ-amoru-e dumbraviór'a
„Ce ne cuprinde 'n bratie ca pe ai sei copii,
„Candú ne primblâmu la luna, candu sorbi tu cá viór'a
„Ambrosia cerésca pe budie vergurii“ . . . .

Și-aci, aci amata ! trecu și în liniscire,
Tacu și de-odata, par' ca . . . . dar' inim'a-ti bateà,
Și eu atunci ca angeru gustâmu o fericire,
Gustâmu ce inimiór'a-mi de multu, de multu doreà.

Asia, asia-mi diceai tu copila gratiósca !
Și eu nenorocitul, periâmu de dragulu teu,
Candu iata ! câ : d'în vér'a ce-a fostu asia frumósa,
Remane simplu numai . . . ce am în senulu meu.

Remane adeca gelea, ce vecinicu, vecinicu dóre,
Și inimiór'a-mi arsa de foculu ce-a nutritu ;
Câci pàserile tórnei, doiósele cocóre
Se ducu, se ducu departe la locu mai fericitu . . .

Și lun'a cea de nópte se pune pe 'ntristare,
Și ventulu de cu séra cum sufla frigurosu,
Și róu'a demanetii divine-a fi brumare,
Și ór'a cea mai négra ne suna dorerosu.

Ah! ór'a cea de gele a tristei despartire,
 Candu eu doriàmú copila! sê-mi dai unu sarutatu,
 Sê-ti dîcu „adio“ 'n urma cu lacrimi de iubire,
 Sî-apoi sê plecu cu sôrtea la drumu indelungatu.

Dar' nu; câci tu sî atuncea erai colo pe dealulu
 La vie'a cea gemenda de multî culegatori....
 Far' eu: de-atunci încóce, petrecu cu idealulu
 Creatu d'in suvenirea.... buchetulu celu de flori!

Ci, lasa, câ mai fi-va, mai fi-va primavéra,
 Sî eu, oh eu atuncea de nou cu tine-oiu fi,
 M'oiu face rundunica, cerca-voiu cuibu-mi iara,
 Sî tu vei fi sotî'a cu care-lu voiu togmî.

Atunci apoi me crede: iubirea va fi flóre,
 Sî eu cu tine draga! a ei mirositori;
 Câci vomu traiî câ bradîi su' zon'a cu recóre,
 Ca pàserile 'n codru su' ceriulu fara nori!!!

V. Rusu.

Mediculu celu mai bunu.

„Lumea si ómenii intr'ensa s'a stricatu de totu; tenerimea de astadi scie mai multu d'in scól'a esperiintielor decâtu sciau odinióra betranii; oulu e mai intieleptu decâtu gâin'a.

Si asta e dreptu!

Acea nu mi-o va documentà nimenea, câ in tempulu de demúltu atare damicelâ tenêra de 13—14. ani sê fie de totu inamorisata, unu june de 16—17. ani sê tréca prin focu si apa pentru o damicela pre carea o iubesce, o adoréza, — apoi daca sê si intemplâ câta odata, astu-feliâ de intemplari erau rare.

Astadi?

Astadi nici câ e mirare, ba tocma e unu laudatoriu pentru o damicela tenera daca ea va poté aretà corespundintie câtu mai multe, in sa nu cu amice, ci cu amici, cu teneri si cu barbati, cârora li-a juratu amoru eternu, si in urma i-a insielatu pre toti; — iar d'in contra tenerulu, care nu e in stare a povestî avanturi si casuri picante de ale sale, nici câ se anumerà intre tenerii esperiati si copti la minte.

Si eu am zacutu in ból'a acést'a, ca toti tenerii de pe tempulu meu; anotámu si eu d' alaturéa cu vâleurile rapitóre a lumii schimosîte, — si eu am facutu destule nebunii, intre altele si aceea, câ inca ca teneru de 16. ani, am fostu amorosu in Otili'a! ah Otilia! ce dulce nume, mai dulce decâtu nectarulu, mai imbetatoriu decâtu ambrosi'a! Lasatî-me, sê-lu mai rostescu odata, sê resune prin munti si prin câmpii numele Otilia, ...tilia, ...ilia ...lia ...ia ...a, ah! ciocârli'a inimei, corabi'a fericirei, lucéferulu vietiei mele pe marea viforósa a pasiunilor! unde esci?

Tu nu-mi respundi! nu, pentruca esci de parte de adoratoriu si de sclavulu teu, nu-mi

audî cuvintele, nu, pentru câ suntemu intr' o departare de 50. miluri de pamentu unulu de altulu.

Asia este! noi suntemu departe de o-l-alta; in sa asia e mai bine, baremu nu te mai vedu, baremu ochii tei nu me voru mai farmecà intru atât'a ca sê-mi perdu mintea, precum o perdusemu cându te-am iúbitu primadată, tu carea mi-ai juratu amoru eternu, carea m'ai iubitú — precum dîsesi — mai tare decâtu iubesce sórele azurulu ceriu, decâtu iubescu pescii ap'a curgatóre; aceste tóte au fostu minciuni, câci tu m'ai insielatu, tu esci necredintiósa sî acuma póte te vei laudà altor'a cu avanturile amoróse ale tale!

Vedu câ nici tu nu esci mai buna decâtu celel-alte femei, si tu esci necredintiósa, ca ori care d'in soiulu teu, ti-ai tienutu juramentulu fidelu, m'ai iubitú cu ardóre... pana candu veni altulu, dupa care te-ai maritatu!

Intru adeveru Otili'a s'a maritatu, ea s'a maritatu, dupa unu flâcâu,... ah blastemu....“

Aceste cuvinte mi-le rostî fratele si amicul meu Danescu intr' o dî de Vinere, (dioa nefericita pentru amorosii insielati!) cu unu tonu de totu oratoricu, in sa asia, câtu nu mai poteà sê continueze de ragusitu, ci s'a aruncatu pe unu divanu ostenitu in trupu si sufletu de luptele strordenarie, ce le avuse cu síne insusi candu s'a convinsu despre necredinti'a Otiliei.

Nu e mai mare nacasu, decâtu candu esci ocupatu, si-ti vine pe capu atare amicu alu teu nebunitu de nebuniile teneretieloru sale, indestiurtu te silesi a scapà de elu, câci nu e cu potintia mai alesu intre nisce cercustâri precum eram noi romanii intre straini in Pesta, si asia vrendu nevrendu fui silitu a me interesà de fratele Danescu, ca sê-lu potu capacità despre pasiurile

cele gresite a sale séu sê cautu moduri cum asi potè indepartà ide'a amorului d'in capulu lui.

— Apoi ce-i cu Otili'a? 'lu intrebai.

— Da nu scii? vedi frate me si seuitasemu sê-ti spunu, câ Otili'a despre carea nu se potù incuibà in inim'a mea nici unu dubiu pana astadi, e maritata, ea, carea m'a iubit cu ardórea Vesuviului, cu suferintiele desperantie, ea, carea a fostu fromósa ca idealulu lui Petrarca, tenëra ca raó'a, alba ca néo'a si farmecatóre ca radiele lunei argintie in sere de véra, — dîcu: ea e necredintiósa, ea m'a insielatu.

— Asculta-me frate sê-ti povestescu dela inceputu.

Acuma dedui de mare potca, cugetàmu, in sa amicu pentru amicu multe face, me resolvii, sê-lu ascultu pana in capetu, póte voiu aflà ceva modu de vindecare pentru fratele Danescu.

„In Urbea mare o-am vediutu primadata candu esia d'in beserica, oh ce angera bela, ce filomela 'ncantatóre, ce ochi, ce sprincene, ce fap-tura dicéscã, in carea trebuia sê se in amoriseze teneru si betranu asemenea; in sa mi-a esitu d'in fire, incâtu nici nu cugetàmu la aceea, sê me inamorisezu in ea; in sa sórtea asia a voitu, ca dupa absolvirea studiiloru sê-mi alegu carier'a de drep-turi, si ca in vacatiune totusi sê me ocupu cu ceva, am fostu recomandat la mai multi advo-cati de acolo; firesce eu intru adeveru am si me-ritatu recomandarea cea mai caldurósa! pentru câ eu le sciãmu tóte câte sunt de lipsa sê le scie unu teneru cultu dupa mod'a de astadi, eu sciãmu: a mancà si a bè bine, in cârti nu me intrecea nice unu „Spieler,” in biliardu eram escelinte, in tea-tru, si balu eu eram eroulu, eu criticãmu fãra crutiare ori ce lucru femeescu séu barbatescu, de si nu-lu pricepeãmu mai bine decâtu pricepu limb'a tataréscã, — eu aveãmu datoriele cele mai multe, eu eram venatoriu premiatu etc. etc. cu unu cuventu atãtea calitãti fromóse sunt demne de lauda, deci am meritatu recomandatiunea; si vedî bine câ eu peste cate-va dile am si fostu aplicatu in cancelari'a dlui advocatu Brusturescu.

Candu intru in servitiu, me intréba dnulu principalu:

— Ai scrisóre buna dle Danescu?

— Cam bunisióra dle Brusturescu, eu celu putienu o potu ceti, respunsei.

— Vom probà indata, continuã principalulu, Otilia! strigã dupa aceea, ada-mi fórfecele de pe mésa!

— Otilia? cugetàmu, frumosu nume, suna destulu de bine, óre si dens'a e asia de fromósa?

Intre aceste zurr!... fórfecele cadu pe mésa; d'in ceriu cadiura aceste? eu tresarii, me uitu inderetru, si ah dieule! ce vedu? O fintia angeréscã, ce nu e de pe pamentu, o fromsetie minunata, — ah Otilia! pre carea o vediui cu câte-va dile mai naînte esindu d'in beserica. Dulce Otilia! vino draga, mai vino inc' odata, mai ada o pareche de fórfece, sê te vedu mai bine! tu esci idealulu, sufletulu, amorulu si cugetulu meu, vino! ada-mi o péna si hartie, sê descriu.... actele de pe mésa. — Fericite sunt fórfecele aceste! ele au sentitu cum curge sangele 'nfocatu prin venele Otiliei, si eu nici câ o potui strengere de mana; ce pecatu — cugetàmu — câ nu sum si eu atare acu séu fórfece pe més'a Otiliei.

Trebuia sê convinu cu ea cu ori ce pretiu, sperãmu amóre recipróca, sciindu câ fericiti sunt cei ce speréza; speranti'a mi-a fostu uniculu refu-giu intre valurile pasiuniloru mele.

Dupa o amédiadi me affu in gradin'a cu flori a principalului meu, si spre bucuri'a cea mai mare a mea vine mai târdiu si Otili'a: i-am culésu unu buchetu de flori fromóse, mi-am luat cu-tezare a-i esplicã insemnetatea fie-carei flóre deosebitu; i-am spusu, câ ast'a insémna amoru a dóu'a credinti'a firma, a treia amicétia eterna, am facutu asemenare intre ea si 'ntre flori, i-am dîsu câte si mai câte cuvinte fromóse, — iar' ea me ascultã cu placere, si numai d'in candu in candu se uitã in ochi la mine, si observai câ totudéun'a 'i rosiesce fati'a in sentiulu nevino-vatiei sale.

Am convenitu mai adeseori cu ea si in te-atru. Se jocã d'in intemplantu Romeo si Juli'a, si eu spre nefericirea mea cea mai mare, mi-am luat locu chiaru lenga Otili'a, lenga ea erã sór'a mumei sale, si asia m'am sentitu mai liberu a vorbi mai pre largu cu Otilia despre fromseti'a piesei teatrale Romeo si Julia, incâtu noi n'am fostu cu atentiune la cele ce se 'ntempla pe te-atru. Candu esãramu, Otilia cam pe de a furisiulu se scapa de dice suspinandu:

— Ah! d'asi fi Julia!

— Si Romeo cine sê fie fromósa Otilia? o intrebai cu incetu, sê nu ne auda nici Zefirulu.

— Romeo? ah Romeo!

Ea se uitã la mine, nu mi-a grãitu nimic'a, in sa am priceputu câ Romeo, amantulu Juliei sum eu!

Candu eram aprópe de cas'a lor, dîsei eu:

— Ah! d'asi fi Romeo!

Ea nu grâi nimica, in sa o intrebai: câ fire-ar ea Julia? Cautatur'a si respunsulu ei cu „da“ m'a facutu mai fericitu decâtu m'ar face averea lumii intregi.

M'am convinsu d'in destulu câ Otili'a me iubesce, precum o iubiãmu si eu pre ea, mai târdiu ne-am dechiaratu cu tóta solemnitatea, si am juratu, câ amorulu nostru va fi eternu, si dupa absolvarea studiilor mele juridice juramentulu nostru va fi întâritu, si binecumentatu de preotu.

40. de epistole i-am scrisu in decursu de doi ani, ea mi-a respunsu in 35. de epistole, pline de amoru, de credintia, si de juramentu. Cele 5. d'in urma remasera — fara respunsu din partea ei; si acuma 'mi vine la cunoscintia, câ Otili'a s'a maritatu!... Oh! eu o-am iubit ca dóra nime-neã altulu pe pamentu, o iubescu si acuma, încãtu dóra 'mi voiu perde mintea, si o voiu iubi pâna la mórte! Totusi Otili'a m'a insielatu!!!

Trecura doi ani, de candu mi-le povesti aceste fratele Danescu, care vescediã din dî ce mergeã, nu-si aflã desfatãre in nimic'a, teatru, balu, preumblare, excursiune, conveniri amicabile s'eu petrèceri erau pentru elu nisce unelte de cari nu se interesã, si nu se tredi d'in ide'a ficsa a lui, câ Otili'a si acuma 'lu iubesce, si cumca nu e posibilu, ca ea sê-si fie frantu juramentulu.

Eram deci silitu a cautã mediu-lóce, cu cari sê-lu potu scapã de ból'a acést'a; mi-am facutu planuri peste planuri, fãra ca sê aiba vre-unu efeptu. Tempulu — cugetamu — 'i va fi mediculu celu mai bunu in sa tóte insadaru, elu erã totu celu de demultu.

Am cugetatu de nou si am facutu pe planuri o luna intréga si multiamita ceriului, si amicului nostru Teodorescu, câ mi-a sucesu a-lu aduce pe fratele Danescu la deplin'a cunoscintia, câ amorulu junetiei arareori e duratoriu, si la convingerea, câ damicelele arareori sunt credintióse.

Mi-a venitu la cunoscintia câ Otilia s'a maritatu dupa cutare negutiatoriu in Temi.... a Planulu mi-a fostu a caletori cu Danescu la Tem..... a, si sê-lu convingu câ Otili'a n'a fostu démna de amorulu lui.

Ne punemu pe carulu feratu, si descalecãmu in Tem..... a la o ospetaria de frunte.

Tocmai in vecinetate locuiã amiculu meu Teodorescu doctoru de medicina, care cu unu

anu absolvise mai de graba studiile sale decâtu eu si se asiediase in Tem..... a; elu prandiã la ospetari'a, in carea descalecãremu noi.

L'am intrebatu si de un'a si de alt'a pre amiculu Teodorescu, despre care insemnu atãt'a, câ erã unu teneru escelinte, cu talentu, si cu anima buna, si ce e mai de frunte, asemenã d'in crescetu pâna 'n talpi cu Danescu.

Suntemu toti trei la cina, candu unu servitoriu vine la mediculu Teodorescu, si i aduce, vorba dela o dómne morbósa, sê o cerceteze de locu.

— Inchinatiune dómnei, spune câ indata sum la ea, respunsa Teodorescu servitoriului.

— Fromósa e baremu bolnav'a ta la carea esci chiamatu? 'lu intrebai.

— Casetorita de doi ani, si nu-mi mai da pace cu secaturele sale, frate! crede-me câ n'are nici unu morbu, ci numai idea ficsa, câ N. N. nu-o mai iubesce, X. Y. nu-i mai serie, Z. W. nu-i mai face visite, si câ ea móre de dorerea animei, si ce sciu eu de ce? destulu câ totudeun'a 'i dau nisce pravuri sê-i-se mai aline sangele.

'Lu intrebai de ameruntulu pre Teodorescu despre persón'a morbósa, si despre referintiele ei, si spre bucuri'a mea cea mai mare 'mi veni la cunoscintia, câ acést'a e..... Otili'a.

Peste dóua minute fusei gat'a cu planulu, m'am intielesu cu mediculu, care erã gat'a a comite ori-ce pentru restaurarea sanetãtii lui Danescu.

Pre Danescu in alta di 'lu punu in gala, se mbraca in curatu, si fiindu câ esemenã prètare cu mediculu Teodorescu, 'lu induplicãramu ca elu se mérga in loculu medicului la Otili'a.

— Asia e, dîsa Danescu, eu voiu merge, ca sê me convingu intru adeveru, óre mai pastréza ea numai o schinteã d'in amorulu câtra mine, si sê o mustre consciinti'a candu me voiu provocã la juramentulu ei.

Ce cugetati, frumóse cetitóre ce sentiesce la astufeliu de conveniri neasceptate feme'a necredintiósa?

* * *

Eu peste o óra me preparãmu de caletoria câtra Pest'a; vine fratele Danescu, si Teodorescu; am beutu unu pocalu de vinu pentru amicétiã, fara a grâi ceva despre sucesulu espeditiunei.

In urma ne luãramu dioa buna dela mediculu nostru, ne-am pusu pe o careta pâna la carulu feratu.

Pe cale ne-am aprinsu sugârile, si-lu intre-
bai pre Danescu, cum l'a primitu Otilia!

— Bine! fórte bine! planulu a fostu minu-
natu, respunsa elu ridiendu primadata de doi ani, la
ce tare m'am imbucuratu.

— Cum ti-se 'mpare de ea?

— Ea inca e femea, ca ori care, eu sum feri-

cit, si dau multiamita lui Ddieu, câ ea s'a ma-
ritatu dupa altulu sî nu dupa mine, baremu
acuma nu insiela pre nimenea decâtu numai pre
barbatulu ei!

Asta fu medicin'a si invetiatur'a cea mai
buna pentru Danescu, care nu-si mai frange ca-
pulu cu Otilia!

M. B.

Despartîrea miresei.

In diorii dilei vedu, prin gradina
Cum se preumbla o blânda dîna,
O féta bela cu ochiu udatu.
Ea e mirésa sî adi se duce,
O viétia nóua departe-i luce,
La flori odata a mai intratu.

„Remasu bunu dara, sorori iubite,
De min' plantate, de min' grijite;
Fiti sanatóse, suave flori!
Odata inca, oh gradinitia!
Mai da-mi o rosa, o garofitia,
Ca mai nainte de-atâtea ori.

Adio rosa, adio georgina,
Garofa, violá, adio cuprîna,
Adio stratu verd' le maioranu.

Adio muscata, ce stai tufitie,
Sî bosuíoce sî schinteitie,
Bojoru sî ruja sî tulipanu!

Cându vine vér'a cu a sa dulcétia
Sî ve descépta iar' la viétia,
Sî 'n tóta pomp'a voi ve ornati;
Cându intra tómn'a, sî brum'a rece
Ve spune aspru, câ flórea trece:
Atuhci pre mine nu me uitati!“..

Fetiti'a tace, greu plânsu o 'nnéca,
Oftându in sine apoi se pléca,
Sê stringa 'n bratie iubitulu stratu.
Ca pietrii scumpe, pe flori sclipesce
Merésc'a róua, ce le nutresce,
Ori dór' sî ele au lacrimatu?

Zacharia Boiu.

Salvator Rosa sî Masaniello.

Ícóna istorica dupa Duguè.

(Urmare.)

III.

La ferést'a unei colibe cam sermane de pescariu,
situata la tiermurea marei, stà unu barbatu cu manele
incrucisiate pre peptu, cu capulu afundatu, — perdutu in
cúgete.

Nu departe de elu siedea o féta reparandu o mreje
mare, ast'a a fostu Madone. Dens'a vediu iara pre Sal-
vator, sî intielesà câ acest'a vasé plece la cale. Pentru ce
parasi elu asia in pripa cetatea, — de ast'a nu l'a intre-
batu; densulu atinsa obscuru ceva despre pericole cari i
amenintia, daca va mai remanè, si ast'a fù destulu, — ma
Madone acumu singura poftèa departarea lui, sî se rogà
lui Ddieu cá sê-lu indeparte, ca asia sê fie scapatu, ma-
caru sê nu-lu mai véda nici odinióra. Amórea se incuibasa
in anim'a ei, — in sa amórea acést'a a fostu adeverata sî
curata.

Astadi trebuià sê calatorésca Salvator, — calea 'lu
duceà preste unu munte aprópe, acolo poteà ca sê-lu mai
diarésca odata.

„Frate!“ dîsa ea punendu lucrulu la o parte, „mre-
jea e gat'a.“

Respunsu nu urmà nici de câtu.

„Tomas, — cu voiú sê le manu acumu caprele
afara.“

Fratele i facù semnu d'in capu cá e „bine.“

„Sî tu me lasi astfelu sê me ducu? Ce-ti e? Tu
cauti asia tristu?“ intrebà ea ingrigiata.

Masaniello, — asia l' numea poporulu pre
Tomas Aniello (silab'a d'in urma d'in „Tomas“ adaog-
gandu-se la conume) — imbratiosia pre sora-sa, in sa nu
dîsa nimica.

Madone scià, câ fratele ei candu 'si aveà „ór'a trista“ mai bucurosu erà singuru. Dens'a 'lu parasi.

Masaniello aruncà o cautatura d'in ferésta. Acolo se innaltiau innaintea ochiloru lui turnurile cele vechi ale fortareției St. Elmo. — „O,“ suspinâ elu, „acést'a fortareția! Iata cumu sta spendiurandu-se de stanca, si amenintiatóre, ca unu nuoru greu asupra capului nostru. Ddieu o-ar potè nemici, sî nu face, — deci ómenii trebue sê se apuce de lucru! Jugulu e nesupportaveru, — au tóta Itali'a sê devina la sépa de lemnu? De abia avemu vestiminte cu cari sê ni acoperimu trupulu, sî déca Spaniolulu va continuâ a culege dare preste dare, adî mane nu vomu fi alta fara numai unu scheletu alu unui sclavu ce se misica!“

„O,“ continuâ elu dupa o pausa, „candu Neapole ar deveni libera prin mine, prin unu calicu prostu sî misieli! — Eu siefulu unei conspiratiuni, — eu, unu pescariu serantocu! — Madone me intréba ce-mi lipsesce. O! eu sum fórte debatusu, si descuragiatu, pentru câ sentiescu câ capulu meu nu le póte cuprinde tóte aceste cugete; — adese-ori 'mi vine, ca sî cumu m'ar apucà o ametiela, — ca sî cumu m' aru impintená nescari fiori de friguri, unu deliriu. — Insa eu le am sî órele mele de fala, — acesti Idalgi straluciti, carii pre mine, ca pre unu cersitoriu, me impingu d'in cale, nu-si intipuescu, câ eu mane potu sê-i calcu sub pitiórele mele! — ast'a innaltia pepulu.“ — Sî statur'a subtire a pescariului se redicà cu fala, — elu erà acumu de totulu altu omu, ca sî mainainte, candu sarutà pre Madone, sî reparà mrejiile sale.

„Eu avui unu visu,“ mormai elu, „mi-se pareà câ siedu pre tronu, — Masaniello erà regele Neapolei. — O — eu asi potè sê ducu mari lucruri la indeplinire, daca ar fi voitu Ddieu; — insa — la ast'a nu sum coptu, — eu potu numai sê me lasu a me ucide; — simplulu tauru se repediesce cu capulu inante in periculu, — voiu face ca taurulu.“

„Sê vedemu câtu de tari suntemu,“ mormai mai spre audi, continuandu-sî monologulu, „Neapole da 10,000 barbati, Prócida 2000, Pausilippe 600, societatea de mórte 1200, — si band'a lui Pietramala.“

„Celu putienu 1500,“ întregi o vóce adencà cruda calcululu junelui Neapolitanu.

Celu ce intrâ, portà vestmintele unui pescariu; insa o cautatura la fati'a rafinata de banditu aretà, câ portulu erà numai o masca.

„Pietramala! Tu in Neapole! La lumin'a dilei!“ Strigà Masaniello necredindu ochiloru sei.

„Eu vinu d'in palatulu Innaltiei sale alu Vice-regelui.“

„Câta temeritate,“ eschiamâ Masaniello totu fi csandu cu uimire pre strainu.

„Avui acolo ce-va tréba, — avui firesee sî unu pasuportu liberu,“ surisa acesta cu laudarea.

„Ce-va tréba?“

„Apoi, — da!“ respunsa hotiulu cu nepasare luanu-si unu scaunu. „Avui o audiintia privata la pictorele Carraccioli, companionulu lui Ribeira, — beuramu vinu minunatu, pitiórele le puseramu pre mésa, si divaniramu ca doi amici betrani. — Facuramu sî unu têrgu micu. — Apoi — eu nu fusei leniosu, — ast'a nu e anteia óra câ densulu are lipsa de mine.“

„Despre ce e vórb'a?“

„Elu 'mi oferédia o suma rotunda, — sî eu 'lu scapu de vederea unui individuu, de care nu i prea place.“

„Unu omoru!“ sarì Masaniello de pe loculu seu.

„Ai gâcitu-o.“

„Misielule!“

„Hm! cum dîsesi?“ surisa Pietramala, ca sî cum n'ar fi auditu bine.

„Te-ai uitatu de tocmeal'a nóstra?“ întrebâ Masaniello cu-seriotitate.

„Nici de câtu. Tu ai cercatu alianti'a nóstra in favórea unei loviture de statu; eu m'am apromisu, sî-mi voiu tinè cuventulu. Tu cugeti câ meseri'a nóstra nu e cuviinciósa pentru acést'a operatiune santa, voiesci sê faci d'in noi ómeni de omenia, santi, — apoi, — eu nu facu nici o greutate — am apromisu.“

„Dar' apoi?“

„Mai ascépta putîntelu,“ 'lu intrerupsa banditul; „noi ne-amu tocmitu, ca astadi dupa apunerea sórelui sê fimu ai tei. Acelu omu móre mai nainte. Dupa ce a apusu sórele, i conchiamu pre ómenii mei, sî cu totii ne inflacaramu pentru libertate, pentru Neapole, si pentru totu ce voiesci tu. — Deci dara acelu omu pana a nu apune sórele trece preste munte, sî vine in revirulu meu, — elu e perdutu; — vine mai târdiu, cu atâtu mai bine pentru densulu, in acestu casu 'i reintorcu banii lui Carraccioli.“

„Tu vrei sê-lu ucidi?“

„Pentru acea sum platitu.“

Insa ast'a e o infamia.“ se infiorâ Masaniello.

„Pah! sâ nu ne certamu pentru concepte.“

„Insa pentru ce a-lu ucide? — Pentru ce?“

„Pentru câ mi-am datu vórb'a. — Sî noi avemu consciintia.“

„Sî nu-lu póte nemicu mantui?“

„Bâ, — este.“

„— ce?“

„Mice!“ respunsa banditul cu unu tonn magulicã, „eu venii aici ca sê-ti dovedescu, câ Masaniello nu e mai pretiuitu decâtu toti Carraccioliu lumei. Eu 'l'au spusu numele omului, — jura-te câ-lu cunosci, sî eu 'l'au voiu crutiã.“

„Cumu 'lu chiama?“ întrebâ Tomas repede.

„Salvator Rosa,“ respunsa banditulu ficsandu-lu pre elu.

„Pre acést'a nu-lu cunosc.“

„Asia trebue sê móra.“

„Eu nu sciu,“ dîsa Masaniello, „insa acestu omoru me face ingrigiatu.“

„Pah!“ replicâ banditul, „elu calatoresce la Rom'a, nime nu scie pentru ce, — se dice câ ar fi unu Spionu.“

„Ast'a ar fi de a se cercà mainainte.“

„Se va intemplá cu tóta formalitatea receruta,“ surisa banditul, candu — totdeodata sî tresari de locu.

Se audi unu tropotu de cai.

„Drace, — póte 'mi suna mie ast'a,“ fû cugetulu momentanu alu lui.

„Vinu intr' a cóce,“ eschiamâ Masaniello grabindu la ferésta.

„Carraccioli e capace de ori-ce fapta blastamata,“ mormai Pietramala, sarì pe ferésta afara, sî disparù in putiene minute.

Masaniello cautà in afara, — fric'a lui fu nefondata. O dama, petrecuta de servitoriulu ei, se opri innaintea colibei, sî se cobori.

Preste câte-va secunde intră în chilia, — și 'și redică velulu.

„Ermósa!“ striga Masaniello, — densulu recunoscu în aceea dama pre sora-sa, — pre aceea sora despre carea dîsa Madone lui Salvator că e mórta pentru familia. Sî acuma sta dens'a innaintea pescariului, nu seraca, nu cerstóre, ci infrumsetiata cu metasa, sî juvele. Masaniello o-a salutat cu recéla și falosia ca pre o straina.

„Frate, Frate, gratia!“ striga ea aruncandu-se la pitiórele lui.

„Tu mai traiesci, — rusinea, — muștrarea consciinției nu te-a omoritu inca?“ detună elu. — „Aici în acéș'ta chilia mori mum'a nóștra!“

„Crutia-me!“ lu rogà ea, sî se silià a apucà man'a fratelui ei.

„Sê te crutiu!“ strigà elu sî pasi inderetru, „tu ni-ai desonoratu numele, ni-ai facutu rusîne, — ce vrei aici?“

„Te rogu se me-ierti, frate!“ grâii dens'a.

„Tu ai dusu — pre mum'a nóștra în mormentu,“ respunsa elu intunecatu. „De candu te-ai departatu, densa deveni totu mai debila, — serman'a muieru fu sî far' de aceea destulu desputerita pr'în lucrulu celu greu! Ochii ei se stengeau în lacreme, inim'a ei se rumpeà de suspinuri, sî intr' o deminétia, — aici la ferést'a acéș'ta, — în bratielu mele 'și-a datu sufletulu.“

„M'a blastematu?“ — Ermós'a tremurà la acéș'ta întrebare.

„Ba, — amórea o-a facutu órba.“

„A vorbitu despre mine?“ suspinà Ermós'a respirandu a sila.

„Este. — Daca fét'a mea se va reintórce,“ dîsa ea, „sî nu va fi de totu perduta, atunci sê cuprinda loculu meu la Madone, — sê i fie a dó'a muma.“

„O! eu juru.“

„Stai,“ o intrerupsa fratele, „tu nu esci démna de acéș'ta.“

„Sê me asculti antei, sî dupa aceea sê judeci.“

„Cum te-ai potè tu escusa?“

„Asculta-me Tomo! Candu eram o copila, — tu scii că visamu de o lume frumósa incantatóre, — colib'a acéș'ta era pentru mine pré angusta, — bucuriile casnice nu me indestulau, me suiamu pre munte, cautamu la marea cea nemarginita, sî daca vedeamu vr'o pàsere sburandu în aeru, doriamu a me potè departà pre aripele ei. Cùgetele mele nu erau pre atuncea pecatóse, — faptele mele se fa cura dupa aceea. Diavolulu me ispiti. Unu jun, unu domnu mare vorbi despre amóre cu mine, me orbi cu dónurile, cu promisiunile, sî minciunele sale. Elu me rogà ca sê mergu cu elu, sî eu 'lu petrecui la Franci'a. Acolo cùgetai, că voi fi aflatu icón'a visuriloru mele; insa ah! me inselai, me inselai în elu, numai decátu cunoscui chiaru, că anim'a lui erà rece plina de egoismu, sî de tóte dilele. De abia sentisem sarcin'a catusiloru mele, le sî rupsei. Ceriulu m'a ajutat, si aducerea aminte de voi mi-a adusu bine cuventare. — Nu cadii mai afundu; la alunecos'a lumecantamu cu ochi reci sî aspri. Smint'a mea cea d' anteia m'a scapatu de altele urmatóre. — Singura, în mediloculu strainiloru, sî fara sprigióna, a trebuitu sê-mi ajutu mie insa-mi. Mi-a succesu. — Iubirea de lucru, curagiulu, sî fál'a m'a facutu de le am invinsu tóte pedecele. — Avui unu tonu bunu, — noroculu mi-a favoritu, — pasi pre bina (teatru). Mi-s'a aplaudatu, — regele sin-

guru, regele Franciei a doritu sê me véda. Fericirea mea fù intemeiata.“

„Ce Ermosa, — tu esci o actrice (teatralista)!“ strigà Masaniello incruciesiendu-si manele.

„Pre bina me numescu Lucreti'a,“ continuà dens'a.

„Actrice, dici tu, sî-lu rosteci cuventulu acéș'ta cu dispretiu n'ai dreptu. Eu sum falósa cu acéș'tu titulu, care 'mi aduce avere, iritatiune, nedependintia, și gloria. Eu nu cunoscui viétia, carea ar fi mai frumósa, mai incantatóre. Orchestrulu începe, — multímea ascépta, — mii de lumini lucescu, flori se arunca, bravo se striga, mii de triumfuri pretiósé ti-se imbie, cari pentru o anima femeésca au mai multa valóre, decátu galanteriele reci, séu curteniri supraficiale. Acolo, Frate, e o muieru intr' adevuru o regina adorata, sî atotu potinta. — Ast'a fu, ce mi-s'a aretatu în visurile teneretieloru mele, — acuma o gasii. — Tu sermane, omu de omenia! care 'ti reparedi mrejiile tale, sî te ingrigesci pentru dio'a de mane, care poti sê traiesci fara ambitiune, doru, sî pofta, — tu nu me vei pricepe nici candu.“

„Mai departe, mai departe,“ strigà Masaniello cu iutíme; — sor'a atinsa, fara sê scie, o córda delicata a interiorului seu.

„Eu nu remasei lungu tempu în Franci'a,“ continuà Ermós'a „la ocasiunea anteia me reintorsei în Itali'a. — De unu anu locuescu în Rom'a, sî sub numele Lucreti'a cresce renumele meu sî faim'a mea pe dí ce merge. În Rom'a intielesei mai anteiu că mum'a mea a moritu, unu servu credinciosu me incunosciã despre tóte, ce se intemplantara dupa aceea. — Amice, — miseri'a aici sî-a ajunsu capetulu, — asia este,“ adaoasa ea, observandu că Masaniello face o misicare negativa, „dreptulu teu incéta aici, — tu 'mi poti denegà totu, insa Madone, icón'a acéș'ta curata a teneretieloru mele, sor'a cea fragedu amara, e a mea, o muma mi-o-a incredintiatu.“

„Daca tu nu esci detotu perduta, — dîsa moribund'a,“ aruncà Masaniello.

„O, eu nu sum aceea ce o dici. Frate, candu cutediu sê-ti cautu în fatia, candn cutediu a veni iara, nu potu sê fiu perduta. O, eu nu sum nedémna de voi, — eu sum nascuta de nou.“

„Sî cine a produsu-o acéș'ta minune?“

„Amórea, fratele meu.“

„Iara-si amórea?“ surisa Masaniello cu ironia.

„O, nu asia amóre, ca sî ceea-l-alta, — acéș'ta amóre lamuresce anim'a,“ siopti ea rosîndu.

„Insa are totu acelasi scopu?“ satirizà elu.

„Asculta-me. Intr'o séra esîndu d'în teatru, d'în intemplare convenii aici în Neapole cu unu barbatu, — densulu stateà radîmatu de o columna, sî cantà la multíme cu o cautatura atátu de fálnica, atátu de despretiuitóre, incátu 'mi petrunsa inim'a. — Densulu nu-mi vediu inca fati'a, nu me cunósce, nu me iubescce, — sî eu mi-asi dà viétia pentru elu. O! elu e eroulu, idéalulu meu — Salvator!“

„Ce dici?“ eschiamà Masaniello, „cumu 'lu chiama?“

„Salvator Rosa.“

„Elu calatoresce la Rom'a?“

„Asia este, astadi.“

Fruntea lui Masaniello se intunecà, — 'si adusa aminte de cuvintele banditului.

„Poti sê-lu retieni pana astadi sér'a?“ întrebà elu cu o iutíme batetóre la ochi pentru sora.

„Eu l'am vediatu plecandu la cale. — Insa ce-ti este — me inspaimentedi?“

„Candu va fi sositu colo pre munte — e mortu“ dîsa Tomas tristu, aretandu cu man'a la muntii indepartati.

„O Ddieulu meu!“ strigà ea ingalfedîndu.

„Unu banditu e condusu ca sê-lu ucida,“ continuà Masaniello.

„De unde o scii tu ast'a? — Tomas, — e ast'a dreptu? — Nu — nu — tu vrei sê me infrici, sê me cerci,“ — tremurà dens'a.

„Dorere! eu o sciu ast'a dela insusi ucigatoriulu condusu,“ respunsa elu cautandu la ea cu compatimire.

„Tu 'lu cunosci?“

„Da.“

„Oh asia 'lu poti sî mantui. Tomo! te juru..!“

„E pré târdiu,“ suspinà elu patrunsu pâna la inima de fric'a mortala ce se esprimà pre fati'a ei.

„Frate! pentru ce? Pentru ce prêtârdiu? — Totu ce dîci e o gâcitura.“

„Nu întrebà!“ respunsa elu posomoritu.

„Masaniello!“ sî dens'a se aruncâ la pitiórele lui, „pe numele maicei nôstre te juru, scapa-lu.“

„Elu e unu spionu alu ducelui Arcos!“ replicà Masaniello surdu.

„Elu! — sî Spaniolii suntu cei ce vreu sê-lu ucida; sî totusi sê fie densulu unu spionu!“ dîsa ea desperandu.

„Ast'a e dreptu! — Spaniolii?“ mormai Masaniello, „unde mi-a fostu mintea? — Bine, spune-mi ce sê facu?“

„Scrie.“

„Eu nu sciu scrie, — daca asi avè unu solu siguru.“

„Eu am unu calu, voi merge singura.“

„Fa asia!“ strigà elu, sî luà o cruce de pre grumadii sei, „aréta-o acést'a hotiloru, sî li spune: Masaniello asia voiesce, ca elu sê traésca!“

Ermós'a luà crucea sî se repedî afara.

„O patima!“ suspinà Masaniello cautandu cu melancolia dupa ea, — „inim'a mea e libera de ea, — eu nu voi cunosce-o neci candu. — Amóre! Eu mi iubescu numai patri'a!“

(Va urmá.)

F O I S I Ő R A.

Concertu romanescu in Pest'a.

Tu bravule Romane
Mai credi cã esci perdutu?
Muresianu.

In viéti'a popórelor cadiute este cãta unu momentu, candu fiii credintiosi a lor la cugetulu sî la aducerea aminte de virtutea sî glori'a strabunilor, 'si reculegu poterea spiretuala, 'si indupleca activitatea, sî cu detiermurire stabila, cu vóce innaltiaa striga: **Vo esce sî vei potè, lucra sî vei avè.**

Sî acest'a e semnu bunu!

Semnul: cã poporul, care orbecà mai nainte in abisulu noptii, sî a zaritu d'in departare apropierea luminei binefecátore, cu a carei ajutoriu speréza cã va potè scapà d'in labirintulu intunerecului, — nu e perdutu.

Atuncea se apuca cu mane cu pecióre de tóte mediu-lócele spre eliberarea sa d'in lantiurile nesciintiei, — indémna sî pre cei ce dormu inca somnulu de demanétia, sê se scóle si sê urmeze celoralalti pre campulu lucrârii, in bratiile naturei, sî acolo sê lucre cu diligintia pana candu luce sórele.

Patulu lenevirei e bas'a trendaviei sî isvorulu tuturorur relelor, ce innéca tóte nesuintiele nobile, sugruma spiritele, sî le impedece de a se innaltia la acelu gradu a demnitâti omenesi, unde se concentréza totu ce e nobilu, fromosu sî delectatoriu!

Romanii paresescu patulu lenevirei, se apuca de fapte demne de geniulu romanilor.

Saltâmu de bucuria, candu vedemu cã tenerimea nôstra a pasitu pe campulu nobilu a luptei spirituale, sî ne face sê sperâmu intr' unu viitoriu cu multu mai surdiatoriu ca celu pana de acuma.

Sê ne întórcemu insa la objeptulu scrierei nôstre, sî ne vomu convinge despre adevverulu, cã natiunea intréga póte sê fie superba cu tenerimea romana!

In ^{24. januaru}_{5. fauru} romanii d'in Pest'a avura o petrecere cordiala séu mai bine dîcandu: o serbatóre natiunala.

Juristii romani dela Universitatea de aicea, unindu-si poterile sale musicale, ce se aflasa intre ei, au formatu unu orchestru (banda) sî sub conducerea dlui Ioane Branu de Lemény dupa o esercitare de cateva septemane, a pasitu la publicu.

In sér'a amintita dedura unu concertu inpreunatu cu cantare sî declamatiuni in sal'a hotelului „la Archiducele Stefanu,“ sî s'a esecutatu in presinti'a unui publicu preste totu numerosu, sî elengantu. Iata

Program'a.

„Uvertura d'in oper'a *Tancred*“, esecutata de Ioane Lemény, Ioane Siepetianu, Paulu Rotariu, Trifu Gaitia, Dionisiu Poinariu, Ioane Iancu, Ioane Porutiu, Samuulu Tolnay sî Stefanu Perianu.

„Romana“, dantiu romanescu, esecutatu de susunumitulu orchestru.

„Vócea unui orbu“, declamata de V. Popu.

„Romantia“ de Meyerbeer, esecutata de orchestru.

„Destépta-te Romane“, poesia de A. Muresianu, esecutata de quartetulu vocalu, de I. Vulcanu, Porutiu, Perianu, Popovicu, Poinariu si Daminescu.

„Mut'a de Portici“ executata pre violina de Ioane Siepetianu si acompaniata pre piano-forte de D-r'a Iren'a Nedelcu.

„Cantulu pecurariului“, executatu de orchestru.

„Stefanu si Poetulu“, poesia de Bolintinianu, declamata de Ionu Iovitia.

„Acum e mediulu noptii“, aria d'in Romani'a de Constantinu de Saligny, executata pre piano-forte de Stefanu Perianu.

„Mi-ajunga dile triste“, executatu de cuartetulu vocale.

„Romanulu mare“, poesia satirica de Iulianu Grozescu, declamata de autoriu.

„6-me Air varié“ de C. de Beriot, executata pre violina de Ioane Lemény si acompaniata pre piano-forte de Stefanu Perianu.

„Omulu frumosu“, poesia de A. Muresianu, declamata de Ioane Lemény.

„Duetu“ de flaute, executatu de P. Rotariu si T. Gaitia.

„Ardelene si Banatiené“, jocuri romanesci, executate de orchestru.

„Glasulu Romanului“, poesia de A. Muresianu, declamata de Paulu Draga.

„Mersulu lui Michaiu Eroulu“, executatu de orchestru.

Nu voim a face o critica asupr'a domnilor dile-tanti, pentruca asta o-ar amuti aplausele cele insufletite si declaratiunile cele favoritoare a ospetilor, ce erau de fata. ~~... ...~~ Că succesulu a fostu splendidu si peste tota acceptarea nostra. Music'a a fostu executata cu tota acurateti'a in armoni'a cea mai buna, incatu cugetai ca audi o banda regulata si exercitata de mai multi ani, iar declamatiunile, au fostu bine nimerite in catu dlu Lemény si Drag'a merita tota recunoscinti'a. „Romanulu mare“ in mai multe locuri produsa ilaritate si placere prin espresiunile lui comice. Chorulu inca s'a portatu bine.

Iar' domnisiór'a Nedelcu intru atat'a a meritatu placerea publiculu, incatu acest'a poftisa repetarea piesei.

Intre publiculu numerosu a fostu mai multe persóne renumite si cu vedea, precum Ilustrii barbati: Domnii Antoniu, Georgiu, Mihailu de Mocioni, Simeonu Popoviciu, Emanuilu Gosdu, Ioane Dobreanu, Sigism. Popu, Magnificii D. Vinc. Babesiu, Gavrilu Mihali, Spect. D. Demetriu Nedelcu, S. Romanu, Dem. Bradeanu, I. Vor-nica eos. r. capitanu, I. Andreiu e. r. locutiitoriu, Nic. Ioannovicu, S. Nedelcu si mai multi onoratori; iar d' intre domne: Ilustr'a D. de Gosdu, Sig. Popu. Mihali D. Nedelcu, S. Romanu, Ioanovicu tote cu familia.

Observamu aicea: ca Ilustr'a Dónna de Gosdu unie'a d'intre tote d'in crescutu pana 'n talpi a fostu imbracata in vestminte natiunale romanesci, (dee Ddieu ca toti pasii ei se fie asemenea cu a Domnei repausate, pre carea tenerimea pentru sentiulu natiunalu celu raru a ei o-a gelitu 2. septemane!)

Concertulu a tienutu dela 7. pana la 11. ore.

Dupa aceea a urmatu unu banchetu stralucitu si peste totu elegantu; firesce n'au lipsitu mai tardiu toaste peste toaste pline de sentimintele cele mai caldurese natiunali, voi'a tenerimei, bucuri'a ospetilor ajunsa gradulu celu mai innaltu si numai dupa 3. ore parasira tenerii sal'a, carea s'a prefacutu in sala de jocu, de unde n'a lipsitu jocurile natiunale.

Dio'a de 24. ianuariu va fi o dioa de dulce suvenire pentru toti romanii d'in Pest'a cari vediura si audira rezultatulu celu splendidu a nesuintiei nobile, ce o intre-prinsa tenerimea romana de aicea.

Dlu Lemény 'i rostimu multiamita publica pentru neobosu'a lui silintia, tactulu si fineti'a cu care a condusu tota arangearea.

Acest'a a fostu concertulu celu d'intaiu in capital'a Ungariei, in care s'au produsu romanii innaintea unui publicu numerosu romanu!

Voesce si vei pote, lucra si vei ave, acest'a se ne fie credeulu, caci numai asia va fi romanulu mare si po-ternicu!!

M. B.

Icon'a mamelor.*)

V'ati uitatu ore vro-odata cu atentiune in ochiulu unui copilu? — P'ati asemenatu ore cu ochiulu enui omu, preste care a trecut unu lungu siru de ani cu grijile si voluptatile loru, cu sperantiele, dorintiele si incelatoriile loru?! — Precum ne atrage privirea unui lacu limpede, prin ale carui unde poti se privesci pana in fundu, si in suprafati'a caruia se refrange firmamentulu cu stelele sale: asia ne atrage dulce, bland'a si liniscita privire a unui ochiu de copilu nevinovatu.

O pace neturburata vedemu in aceea privire, o pace marétiá, d'innaintea careia fara voie se inclina inim'a nostra, care totu deodata cu durere ne spune: ca pote acesta pace nu va dura multu, ca pote tempestele furiose ce au se intinece curatulu seu ceriu, se aduna deja pe ori-zonte ca se sgudue linisciti'a adencime, unde pana acuma inca zacu adormiti demonii durerilor a grijei si a pasi-siunei.

Nu pote dura acesta pace copilarésca, ce se baseza numai pe necunoscinti'a lumei si a vietiei. Cu tote aceste totu am voi, se o conservamu juneloru inime atatu de multu precatu se pote, si nu vedemu fara mahnire, candu miseri'a casnica, pecatulu, seu usiorintia parintiiloru gonescu pre mititei prea timpuriu d'in edenulu copileriei; candu incarca aripiorele fluturatice ale juneloru loru inime cu grije, cu triste sperantie si dorintie vane, ca se nu pota s'borá d'in flore in flore precum natur'a o voesce.

De unde vine ca durerea ce o vedemu pre fati'a unui copilu ne atinge mai multu de catu ori-care alt'a?

*) Articolulu acest'a in catu-va taie in sfer'a jurnalelor ce se ocupa mai multu cu pedagogi'a, 'lu primiramu in sa in colonele Aurorei mai alesu pentru ideile cele fromose si sublime ce curgu peste intregulu cuprinsu a lui.

Red.

că vanitatea și cocheteria se nu ne supere la nimenea atâtu, de câtu candu le vedemu la o fiintia ce dupa etate ar debuî se fie inca copila? — Fâra indoela d' acolo, pentru că simțimu că durerea pre fati'a aceea este unu ôspe neplacutu, că vanitatea și cocheteria va desecă aceea inima juna ce eră menita se pôrte numai flôrea iubirei.

Oh unu copilu fericitu! In totu imperiulu frumosului si alu placutului nu este nimicu mai frumosu și mai demnu de iubire decâtu unu copilu fericitu! Ori câtu de incrediuti am fi in fericire, ori câtu de triste aru fi esperientiele nôstre in vietia ca se ne fie facutu se ne dubitamu de amôrea lui Domnedieu, si de valôrea ômenilor: privirea unui copilu fericitu ne reda încrêderea in fericire, credinti'a in Domnedieu și in ômeni, — căci in copilu vedemu că fericirea, bucuri'a, pacea și credinti'a sunt locuitôrele pamentului, fiindu ca sunt fiintie cari au debuintia de a traii cu densele ca cu unice elemente potrivite a lor; — si aceste fiintie sunt copiii.

Inime iubitorê! cum se nu fiti inpinse de dorinti'a de a întretinê fericirea, pacea și credinti'a in copilasii vostri? — cum n'ati fi zelose a departă cu seriositate totu ce ar potê intunecă ceriulu junetiei loru, — totu ce ar potê face cunoscutu inimele loru cu partea umbrôsa a vietiei?!

S'ar potê respunde; de ce acést'a amagire? ce folosese daca inim'a unui copilu, a unei june fete este tînuta in nesciinti'a cea mai grôsa despre aceea ce este nedespartita de vietia? — ce folosese se invetie a crede că „toti ômenii sunt buni?” — potê nu va cadê tocmăi cu atâtu mai usioru in cursele celoru rei?!

La acést'a întrebare este in adeveru cam greu de a respunde, căci cine ar potê afirmă, că increderea și nevinovati'a n' au fostu incelate nici odata? — Insa totu de odata cine potê negă, că in cele mai multe casuri increderea și nevinovati'a sunt scuturi de diamantu ce respingu sagețile inveninate.

Bunitatea adeverata carea nu crede in reu — pentru că insusi este departe de densulu — influentița și chiaru asupra celoru ce sunt intimi cu reulu, si a căror devisa este minciun'a, și incelatoria.

Ce usioru se potê insultă unu copilu! — Dar' cine este in stare s'ô face? Nici omulu celu mai barbaru nu este in destulu de crudu pentru acést'a. Unu copilu — fiinti'a cea mai debila, cea mai fâre ajutoriu — totu este siguru; nevinovati'a lui, credinti'a lui 'lu âpera de pericle, de cari n'ar potê scapă pr'in nepotinti'a și neesperinti'a sa.

In adeveru că cine banuesce reulu, 'lu potê incongiură. Insa nu potê fi unu aperiatoriu mai tristu in inim'a unui copilu, de câtu banuel'a! O ferésca-se num'a d' a plantă banuel'a in inima copilului seu, căci unde e banuel'a, d' acolo fuge geniulu fericirei; — ea este o povara ingroditorê impusa fragedei fiintie, o greutate apesatorê desub carea cu greu va potê resari seminti'a binelui și a fericirei!

O mama ce voese a conservă multu tempu copilului seu fericirea copilariei și a junetiei: n'are datorintia usiora de implinitu. Ea debue se veghieze neincetatu, chiaru si asupra propriiloru ei sentieminte și espresionea loru, asupra fie-cărui cuventu alu ei căci nu ordinile, nu instructiunea și pedepsele direpte sunt influentiatorê pe simțirile copilului, — nu, ochiulu seu ageru nu scapa nici o observatiune; — vanitatea, mani'a ur'a nedreptatea, tôte vitiurile, si nebuniile le potê implantă o mama in inim'a copilului; nu că l' aru instrui in acést'a, dar' permițendu-si-le ea insusi. La d'in contra 'i sta totu astfelu in poterea ei d' asi cresce copilulu in simplicitate, bunetate, dreptate, pietate, și in tôte virtutifle, practisandu-le ea insusi, căci unu copilu care nu vede de câtu binele, nu potê deveni reu, si unu copilu bunu este unu copilu fericitu!

Baetii mai totu deauna in junetie sunt departati de mamele loru; — feteloru insa, care stau pana la o etata mai innaintata in casa parintésca, mam'a prin bunele ei esemple le potê dă o crêscere de binecuventatu. Ea potê se invetie pre copilele ei chiaru la jocurile loru, la ordine, si dreptate, la blandetie și iubire si se departeze tempuriu ori-ce vitiu ce ar potê maculă curatieni'a inimelor june; ea le potê invetiă prin propri'a ei viatia și portare, ca: Ômenii sunt buni, nu debue se ne încrêdemu intrensii, ci debue se-i iubimu și se-i onoram; căci ah! a invetiă se iubesci pre ômeni, singura este o adeverata fericire!!

N'ar potê fi unu modu mai bunu de crescere, nu e altulu care se asigure fericirea copilariei și totu de odata aceea a vietiei întregi, decatu a invetiă capii se i ubesc a pre ômenii!

Nu ve temeti că vietia cu insielaciunile sale, cu minciunile si defectele sale, tablourile sale de suadare si de crime, v'ar face de rusine, si ar face chiaru pre copii vostri se ve impute, că daca i-ati invetiatu a iubi pre ômeni, precându debuia se le insuflati banela si ne'ncrêdere pentru densii. — Nu simțiti că o astfelu de imputare ar fi preste potintia, precātu nu potê unu avutu ce ar fi furatu de diece ori, se dorésca a deveni cersitoriu, — pre atâtu nu potê o inima iubitorê se dorésca miser'a unei inime inemica a ômeniloru!

Nici o iubire, nici chiar iubirea de ômeni nu este legata de perfectiunea obiectului ei. — Iubirea usiurêza multimea pecatelor, ea suferè totu, ea speréza totu, supôrta totu cu paciintia, deci ea este unic'a, carea ne face demni de adeverat'a fericire pre acést'a lume fromôsa, dar totdeodata plina de defecte; — ea singura este in stare se ne face a ne bucură chiaru si in betranetie, de fericirea copilariei, adeca: de pacea neturburata, care este nedespartita de credinti'a in omenire!

„Astfelu cresceti dar copiii vostri, fetele vôtre: pentru iubire, pentru iubire durabila, iubire iertatoră, si in chipulu acést'a pentru unic'a fericire in viatia!”

Craiova.

Emilia Skrzyszewski.

Cununa de varietăti.

(?) Indreptatirea femeilor in America, intr'o mesura mare. Asia de exemplu in Washington la ad mane va fi egala cu a barbatilor; căci datin'a, de a deregatoriile regimului sunt aplicate forte multe femei, despre carii se dice, că scriu cu multu mai curatu si mai intrebuintia femei la unele deregatorii, incepe a se lati

regulatu decâtu barbatii, si fiindu-ca ele căpeta plata mai putiena, regimulu economiséza in totu anulu cateva mii de florini. — La noi ar fi inca pré tempuria emanciparea femeilor, insa cine scie peste unu secólu unde ne va duce civilisarea!

(?) In Veneti'a nu se vorbesce despre nimic'a asia desu, ca despre o escedare a studintilor dela Universitate. Unu cetatiénu teneru din Padu'a cu ocasiunea nuntei sale, tramisa o scrisóre la „corpulu studintilor“ prin carea i invita cu tóta onórea la acést'a serbare. Studintii primira invitarea, si cátu de mare fu mirarea mirelui, candu in dio'a cununiei vede o massa de studinti representandu-se innaintea lui cu fericitári si salutári cordiale. Mirele si-a esprimatu dorerea si parerea de reu, cá nu-i póte primi pre toti de óspeti, neavendu atát'a locu in locuinti'a sa, si cá elu celu multu aseptá o deputatiune alésa din sinulu lor. Eh! tóte fura insadaru, studintii nu voira nici sé auda de escusárele mirelui, ei pretinsera sé fie provediuti cu tóte trebuintiósele, cáci din contra vor dá cu pietri in tóte ferestele pe unde va trece mirele cu mirés'a candu se va intemplá cununii'a, — se si indepartara toti, descalecara la o ospetaria si se tractara pe cont'a mirelui, iar' sér'a iluminati de spiritulu vinului, eroii nostri o apucara cátra teatru, si pretinsera bilete de intrare totu pe cont'a mirelui, ce insa nu li se incuviintiá; facura deci o larma ne mai audita, si numai dupa intrepunerea politiei se potú molcomi tenerimea; firesce vre o căti-va, carii erau gur'a satului, cadiura in prinsóre, pre cari apoi tenerimea totusi i scósa cu forti'a d'in manile politiei. — Juventus ventus!

(?) Angli'a si Americ'a, aceste dóa anteluptátore a inventiunilor. de diacimi de ani emuléza un'a cu alt'a in privinti'a perfeptiunárii orológelor; tóta silinti'a lor insa e: a inventá orologiuri cátu mai bune, cari trediescu pre dormitoriu dupa placulu acestui-a. Unu príncipe d'in Prussi'a a fostu cu multu mai practicú decâtu Anglezii si Americanii. Elu adeca invitasa mai multe persóne innalte la o venare sociala, insa venarea nu se potú intemplá in dio'a detiermurita, pentruca óspetii toti dormira bine pana pe la 10—11. óre demanéti'a. Príncipele máhnitu dara, spre incungiurarea a unei neplaceri ca acést'a, sér'a pusa sub patulu fie-carui óspe cátu unu cocosiu, cari demanéti'a in diori de dioa incepura a cantá o melodía asia de clasica, cátu óspetii spariati se púsera 'n pecióre si care de care se siliá sé scape cátu mai iute d'in cosiulu cocosilor. Scopulu fu ajunsu, si ilaritatea óspetilor a fostu nespusa asupr'a orológelor acestor practice.

(?) Unu furtu mare s'a intemplatú in lun'a trecuta pe o trasura a calei ferate in Elsas'i'a. Doi domni erau in couponulu de clas'a I. si se tractá unulu pre altulu cu tabacu, candu iata cá unulu d'intre ei, dupa ce a luatú o prisa de tabacu, adormi, si nu s'a mai creditu pana peste 5. óre, candu vedíu cá e senguru, si jefuitu de tóte pretiósele sale; orologiulu, lantiulu si anelulu de auru, bugelariulu cu 3000 fl. portufoiulu cu 15,000 fl. perira fára urma.

(?) Balu filantropicu se va tiné in 27. fauru in Lugosiu prin reuniunea femeilor romane spre ajutarea juristiloru si a studintilor romani. Credemu cá balulu, pe lenga tóte relele, ce ne asuprescu in urm'a sécetei, pentru scopulu acestu nobilu, va fi desu cercetatú.

Corespondintia.

Oradea-Mare 22. Ianuariu. 1864.

Onorata Redactiune!

Bine a disu cine a disu, cá nebuniile ómeniloru 'si ajungu culmea in carneléga, adeca: pecandu ómenii n'au grige de nimic'a ci numai de petreceri. Asia e! Pe-la noi Domnule, in salónele cele mari a ospetarilor in tóta septeman'a cáta de 2—3-ori poti vedé eleganti'a cea mai splendida, baluri peste baluri, petreceri peste petreceri in desharmoni'a cea mai mare.

Asia e lumea, si ómenii nu sunt mai buni in tr'ens'a.

Aceste le amintii numai pentru ca publiculu romanu sé nu créda cá pe la noi n'ar fi viétiá sociala; ba este dieu si inca prémulta, cáci noi multiamita celui d'intru innaltime, in Bihoru avemu o intielegintia fromósa la numeru si la capacitate, apoi unde este intielegintia, acolo trebue sé fie si viétiá sociala, si conveniri amicabile; insa pentru aceea departe sé fie de noi a cugetá candu-va la o c o n v e n i r e a d e v e r a t u r o m a n e s c a, unde frate cu frate de acel'asi sange si sórte, romanu cu romanu sé póta strenge mana de cointielegere, sé ne svatuimu despre un'a séu alt'a cu tóte cá mediu-lócele de ori-ce feliu de soiu sé fie acele, nu ne lipsescu; insa pe lenga tóte cá sentimu cu totii trebuinti'a neaperata de a ne consolidá la o petrecere amicabila, si pe lenga tóte cá pe ici si colea se audiá óresicare proieptu de casina, unde sé avemu jurnale si carti romanesci spre latírea cunoscintielor nóstre. — dormimu; o casina ar fi de lipsa mai alesu si pentru aceea ca preotinea nóstra de pe sate venindu adeseori la Orade, sé aiba ocasiune a se cunósce mai de aprópe cu intieleginti'a nóstra, ca apoi asia sé se indemne cátu se póte mai multi de a se prenumera la jurnale si cárti, a contribui la ori ce scopu nobilu si filantropicu, si asia am poté formá o clasa inteliginta mai mare carea sé fie spriginitóre si ajutatóre in latírea cunoscintielor, a sciintielor si a ori-ce, ce este natiunálu, atunceá am poté contá totudéuna la activitatea acestei clase, si nu ne-am resfrá poterile care incóce care incoló.

Proieptulu casinei insa nu se mai apropie neacum la realisare, dar nici celu putienu la desbatere mai de aprópe nu fu luatú.

Póte va veni tempulu candu vom fi si noi toti cutotii mai cu multa consciintia in privinti'a culturai si literaturai nóstre natiunale pana acuma insa abia a treia parte a inteligintiei se prenumera la jurnalele romanesci; asi poté numi persóne cu stare, si cu védiá, la carii nu vei aflá in casa numai cáta unu jurnalulu n e r o m a n u.

Apoi ce sé mai aseptamu dela ei?

Am avutu aicea candu-va si o societate de leptura botezata a junimei Oradane studióse la gimnasiulu superioru. Societatea acést'a incepusa a lucrá cu multa láuda pela anii 1852-3. Ce lucra de atunceá? Eu nu sciu, póte vor sci altii carii stau mai aprópe de ea; credu insa cá proverbiulu romanu „dela capu se'mpute pescele“ e adevératu!

Vedeti ce viatia sociala avemu noi?

Floriceanu.

Găcitur'a

d'in numerulu I. însămna: „Cosinitia“ si o-au resolutu bine urmatorii domni si dómne:

D. Ecatarin'a Moldovanu in Comorisce; D. Emilia Skrzyszewsky in Craiova; D. Pavelu Chinesu in Gavor-di'a; D. Mari'a Cernetiu in Mosniti'a; D. Dionisiu Cadariu in Chiseteu; Casin'a romana in Naseudu; Vasiliu Zorlentianu in Berzov'a.

Masime si reflexiuni morale.

* Constanti'a intieptiloru nu e altu-ceva decâtu o arte, prin carea ei 'si inchidu agitatiunile in anim'a loru.

* Cei condamnati la mórte aréta câta-odata o constantia si o despretiuire câtra mórte, carea in adeveru nu e altu-ceva decâtu infiorarea d'a privi la ea; asia se póte dice; câ constanti'a si despretiuirea acést'a este pentru spiritulu loru aceea, ce e legarea pentru ochii loru.

* Filosofi'a triumfa usioru asupra nenorociriloru trecúte si viitóre, in sa cele de presentu triumfa asupr'a ei.

* Mai multa virtute se recere pentru de a sustiené fericirea decâtu nefericirea.

* De n'amu avé noi insine nici o eróre, n'amu aflá atát'a desfatere candu o observâmu aceea in altii.

* De n'ar esiste in noi neci unu feliu de superbia, nu ne-amu cáii de a altor'a.

* Suberbi'a (mandri'a) e egala in toti ómenii, diferinti'a e numai in medilóce si maniera d'a o arétá:

* Omulu vorbesce putínu candu nu vorbesce d'in elu vanitatea.

* Omului i mai place a se blamá pre sine prin vorbire de câtu a nu vorbi nimica.

* Precum este caracterulu ómeniloru intiepti a vorbi putínu si a díce multu: asia e d'in contra a narodiloru a vorbi multu, si a nu díce nimica.

* E mai greu a nu fi guvernatu decâtu a guverná pre altii.

* Fortun'a ne corege de mai multe eróre, pre cari mintea nu le-ar sci corege.

* Sunt ómeni ale cáror meritu consiste in aceea câ dícu sî facu nebunii si cari ar stricá tóte decumva si-aru schimbá conduit'a.

* Se pare, câ faptele nóstre au stele fericite si nefericite, cárorá debue sê li atribue o parte mare a laudelorú sî a defaimárilor in cari se inpartasiescu acele d'in partea ómeniloru.

* Nu existe nici o intemplané asia de fericita, câ ne-intieptii sê nu traga d'in ea dauna.

* Fortun'a le întórcé tóte spre binele acelora pre cari 'i favoréza.

* Adeverulu nu face atáta bine in lume câtu reu face, candu apare.

* Cuveninti'a e pentru aceea, ce e mintea sanetósa pentru intieptiune.

Doine.

I

Voi frumóse florióre
Incetati de-a inflóri...
Voi stelutie lucitóre
Incetati de-a mai luci!
Ca-a mea mundra
A'ncetatu de-a me iubi!!!

II

Nóptea-e rece... ventulu bate...
Dómne sante ce se facu?!...
La v'ro pórtá de-asi sî bate
Cine m'aru primí cu dragu?!
Decandu maic'a, sî-alu meu tata
Colo-afara odihnescu,
N'amu pe nime'n lumea lata
Toti cu totii me urescu!!

Paulu Drag'a.

Telegrafulu redaptiunii.

(?) Dei Emilia S. in Craiova. Multiamita pentru cele tramise. Te vedemu bucuosu totu-deaun'a.

Dlui Stefanu Gallianu in Lapusulu ung. Novel'a „Amorulu si natur'a“ d'in caus'a ocupatiunei nóstre, ce s'a ingramaditu la noi cu inceputulu anului nou. inca nu o-am potutu revedé; acuma in sa va veni ia rendu câtu se pote mai iute, si atuncea ne vom dá parerea despre acestu elaboratu; deci si pana atuncea ne rogâmu de indulgentia.

Mai multoru domnisidómne. Pre cei ce ne onoréza cu elaborate, 'i rogâmu ca sê ni le tramita pâna in capetu; cáci altucum d'in o fractiune nu potemu judecá: óre potú sê véda lumina, au ba? fresce câ facemu exceptiune in privinti'a colaboratorilor ordenari despre cari suntemu convinsi cá ni impartasiescu lucrâri interesante.

Dlui Prof. S. in Naseudu. Am primitu cu multa bucuria notele, ce ni le-ai tramisu; le vom intrebuintá câtu mai curendu. Primesce multiamit'a cordiala a nóstra, si ne exprimâmu bucuri'a cea mai mare, candu talentulu, despre care multe frumóse am auditu, iese la lumina. — In privinti'a notelor si a cantarilor poporale vom face pasii cuviniciosi, ni va paré fórté bine, daca Ti vom poté fi intru ajutoriu. Mai pre largu in epistola privata.

Dlui I. in Blasiu. Ni pare reu cá astadata versurile d'Tale nu le potemu comunicá; 'Ti recomandâmu studierea poetilor romani, si numai daca vei cunósce pe deplinu spiretulu poeziilor, sê pasiesci la publicu; deci numai diligentiá!

Dlui Gavrilu M. in Sibii. In protocolulu nostru sub numerulu 247. aflâmu însămnatu numele: Domnisiór'a Eufimi'a M... , sic'a Consil. de finantie in Sibii; — daca numele acest'a e totu acél'a pentru care ai binevoitu a Te prenumerá acum'a: Te rogâmu a ne insciintiá, sê-Ti potemu urmá dispusetiunea.

Dlui V. B. in Abrudu. Dr. St. d'in Rosi'a e prenumeratu la foi'a nóstra; cui sê tramitemu dara esemplariulu Dómnei Elena P. d'in Abrudu?

Pentru sciintiá publica ne dechiarâmu odata pentru totudún'a, câ „Deslegarea găciturilor“ numai dela prenumerantii fóiiei nóstre o primimu.

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatoriu: IOANICHIU MICULESCU.

Mai avemu puține esemplarie d'in anulu trecutú.

Cu tipariulu lui: EMERICU BARTALITS.